

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Факультет/інститут педагогічний
Кафедра соціальної педагогіки та соціальної роботи

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Основи міжособистісного спілкування

Освітня програма Соціальна робота

Спеціальність 231 Соціальна робота

Галузь знань 23 Соціальна робота

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № __ від “_” ____ 2019 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Основи міжособистісного спілкування
Рівень вищої освіти	бакалавп
Викладач (-і)	Ворощук Оксана Дмитрівна
Контактний телефон викладача	0342570005
E-mail викладача	oksanaavorochshuk@ gmail.com
Формат дисципліни	2. Цикл професійної підготовки.
Обсяг дисципліни	90
Посилання на сайт дистанційного навчання	
Консультації	відповідно до графіку індивідуальних консультацій, що розміщений на інформаційному стенді кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи
2. Анотація до курсу	
<p>Демократичні перетворення в нашій державі обумовлюють нові підходи до особистості студента, його навчання, професійної підготовки. Виконання завдань гуманізації та реалізації особистісно орієнтованого підходу до навчання студентства пов'язане як з підвищенням вимог до професійного навчання, так і з його переорієнтацією в бік підсилення ролі студентів, побудови суб'єкт-суб'єктних стосунків в системі “викладач-студент”, вироблення у майбутніх спеціалістів необхідних для цього вмінь та навичок спілкування. Спілкування є необхідною умовою формування та зростання фахівця. У навчально-виховному процесі основною фігурою, на яку покладається відповідальне завдання формування у студентів комунікативних вмінь, є викладач.</p> <p>Забезпечення організації навчання студентів продуктивному спілкуванню потребує ґрунтовної теоретичної та практичної підготовки викладацького складу з педагогіки та психології а також з психолого-педагогічних засад спілкування. Навчальна дисципліна “Основи міжособистісного спілкування” спрямована на розв'язання цієї проблеми у підготовці соціальних працівників.</p>	
3. Мета та цілі курсу	
<p>Мета - сформувані у студентів наукові знання про міжособистісне спілкування, його механізми, закономірності, прийоми та засоби; допомогти майбутнім викладачам в оволодінні практичними вміннями встановлення контакту, налагодженні взаємодії та навчити їх застосовувати ці знання і вміння в майбутній професійній діяльності.</p> <p>Основними формами навчання педагогічних технологій у навчанні є лекції, семінарські і практичні заняття, самостійна робота студентів.</p> <p>В результаті вивчення дисципліни слухач повинен знати :</p> <ul style="list-style-type: none"> - сутність міжособистісного спілкування, його види та функції, рушійні сили, структурні компоненти та особливості; - характеристику засобів спілкування; 	

- особливості соціальної перцепції;
- стилі спілкування, основні стратегії та тактики впливу на людину;
- види порушень спілкування та комунікативні бар'єри.

В результаті вивчення дисципліни слухач повинен **у м і т и** :

- здійснювати аналіз комунікативної діяльності;
- інтерпретувати невербальні засоби спілкування;
- здійснювати рефлексивне слухання, надавати зворотний зв'язок;
- визначати та долати труднощі спілкування.

Тематика і плани занять враховують сучасні вимоги вищої школи.

Програма курсу розрахована на два модулі. Після вивчення кожного модуля передбачено виконання контрольного завдання.

Форма підсумкового контролю – залік.

4. Результати навчання (компетентності)

Інтегральна компетентність - здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у соціальній сфері або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів соціальної роботи і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності - здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні; здатність планувати та управляти часом; знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності; здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово; навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

Спеціальні, фахові компетентності - здатність прогнозувати перебіг різних соціальних процесів; здатність до співпраці у міжнародному середовищі та розпізнавання міжкультурних проблем у професійній практиці; здатність розробляти шляхи подолання соціальних проблем і знаходити ефективні методи їх вирішення; здатність виявляти і залучати ресурси організацій-партнерів з соціальної роботи для виконання завдань професійної діяльності.

5. Організація навчання курсу

Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	14
семінарські заняття / практичні / лабораторні	16
самостійна робота	60

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
6	Соціальна робота	3	вибірковий

Тематика курсу

Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання
ТЕМА 1. Загальна характеристика	лекція	3, 6, 11, 15, 22, 26	Тести, Питання	5 б. за підготовку	Самостійну роботу

<p>міжособистісного спілкування</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Загальна характеристика міжособистісного спілкування 2. Теоретичні аспекти спілкування. 3. Розвиток спілкування в онтогенезі. <ol style="list-style-type: none"> 1. Види, рівні, функції міжособистісного спілкування 2. Засоби спілкування 3. Основні форми спілкування 4. Типи комунікабельності людей 				<p>додаткових завдань, активну участь під час лекції</p>	<p>виконати упродовж тижня після проведення лекції.</p>
<p>ТЕМА 2. Мовлення в міжособистісному спілкуванні</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Структура мовленнєвої комунікації 2. Організація і розвиток мовленнєвої комунікації 3. Мовлення і взаєморозуміння 4. Особливості мовлення в соціально-орієнтованому спілкуванні 5. Мовлення як засіб ствердження соціального статусу 6. Особливості вербальної комунікації в міжособистісному спілкуванні 7. Ефективне слухання 	лекція	2, 11, 15, 19, 24	Тести, Питання	5 б. за підготовку додаткових завдань, активну участь під час лекції	Самостійну роботу виконати упродовж тижня після проведення лекції.
<p>ТЕМА 3. Міжособистісне сприймання і розуміння</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Соціальна перцепція 2. Перше враження і точність інтерпретації 3. Спрямоване формування першого враження 4. Психологічні основи і закономірності розуміння 5. Каузальна атрибуція 	лекція	1, 7, 11, 14, 20	Тести, Питання	5 б. за підготовку додаткових завдань, активну участь під час лекції	Самостійну роботу виконати упродовж тижня після проведення лекції.
<p>ТЕМА 4. Структура міжособистісної взаємодії</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Контексти міжособистісної 	лекція	5, 11, 17, 22, 28	Тести, Питання	5 б. за підготовку додаткових завдань, активну	Самостійну роботу виконати упродовж тижня після

взаємодії 2. Простір міжособистісної взаємодії 3. Поняття особистого впливу . 4. Особистий вплив, влада і лідерство .. 5. Типи особистого впливу				участь під час лекції	проведення лекції.
ТЕМА 5. Стратегії і тактики впливу та маніпулювання 1. Основні стратегії впливу на людину 2. Маніпуляція в спілкуванні 3. Тактики впливу 4. Самопрезентація як засіб впливу	лекція	3, 8, 11, 19, 25	Завдання Кейси	5 б. за підготовку додаткових завдань, активну участь під час лекції	Самостійну роботу виконати упродовж тижня після проведення лекції.
ТЕМА 6. Почуття та емоції в спілкуванні 1. Основні характеристики почуттів та емоцій в спілкуванні 2. Види соціальних емоцій 3. Способи управління емоціями і почуттями 4. Етапи розвитку відносин 5. Фактори стабільності відносин	лекція	3, 11, 14, 18, 23	Завдання Кейси	5 б. за підготовку додаткових завдань, активну участь під час лекції	Самостійну роботу виконати упродовж тижня після проведення лекції.
ТЕМА 8. ПРОБЛЕМНЕ ТА УСПІШНЕ СПІЛКУВАННЯ 1. Порушення, бар'єри, труднощі спілкування 2. Дефіцитне спілкування 3. Дефектне спілкування 4. Деструктивне спілкування 5. Поняття, критерії і рівні успішності спілкування 6. Стиль спілкування як фактор успішності 7. Оптимальний стиль спілкування	лекція	3, 9, 11, 13, 23	Презентація дослідження, підсумкове тестування Завдання Кейси	5 б. за підготовку додаткових завдань, активну участь під час лекції	Самостійну роботу виконати упродовж тижня після проведення лекції.
Семінарське заняття № 1. Проблема спілкування в психолого-педагогічній науці 1. Роль спілкування у розвитку загальнолюдської культури і цивілізації. 2. Спілкування як потреба.	Семінар, 2 год	4, 3, 6, 11, 15, 22, 26	Підготувати повідомлення: 1. Спілкування і розвиток особистості. 2. Спілкування як об'єкт міждисциплінарних досліджень. 3. Спілкування і міжособистісні	5 балів відповіді за теоретичні питання, 5 балів – за повідомлення	Протягом 2 семестру згідно з розкладом занять 3

<p>3. Класифікація функцій спілкування.</p> <p>4. Види спілкування.</p> <p>5. Основні форми спілкування.</p> <p>6. Головні стилі спілкування.</p>			<p>відносини</p> <p>4.Історичні етапи розвитку спілкування.</p> <p>5.Виписати функції та види спілкування за різними класифікаціями.</p> <p>6.Описати прояви різних видів спілкування за матеріалами власних спостережень.</p>		
<p>Семінарське заняття № 2.</p> <p>Міжособистісна комунікація</p> <p>1. Структура мовленнєвої комунікації</p> <p>2. Організація і розвиток мовленнєвої комунікації</p> <p>3. Мовлення і взаєморозуміння</p> <p>4. Особливості мовлення в соціально-орієнтованому спілкуванні</p> <p>5. Мовлення як засіб ствердження соціального статусу</p> <p>6. Особливості вербальної комунікації в міжособистісному спілкуванні</p>	Семінар, 2 год	4, 2, 11, 15, 19, 24	Виписати функції та види спілкування за різними класифікаціями.	5 балів відповіді за теоретичні питання, 5 балів – за повідомлення	Протягом семестру згідно розкладом занять 2 3
<p>Семінарське заняття № 3</p> <p>Технологічні аспекти невербальної комунікації.</p> <p>1. Вербальне спілкування</p> <p>2.Голосові характеристики мови</p> <p>3.Класифікація знакових систем невербальної комунікації</p> <p>4.Види невербальних засобів спілкування</p> <p>5.Класифікація жестів</p> <p>6.Зони міжособистісного спілкування</p>	Семінар, 2 год	2, 4, 7, 11, 19, 26	Виписати прислів'я і приказки, де згадується спілкування.	5 балів відповіді за теоретичні питання, 5 балів – за повідомлення	Протягом семестру згідно розкладом занять 2 3
<p>Семінарське заняття № 4.</p> <p>Ефективне слухання. Міжособистісне сприймання</p> <p>1.Фактори ефективного слухання</p> <p>2. Цілі слухання</p> <p>3. Стилi слухання</p>	Семінар, 2 год	4, 8, 11, 16, 20, 24	Розробити ситуації спілкування між двома партнерами.	5 балів відповіді за теоретичні питання, 5 балів – за завдання	Протягом семестру згідно розкладом занять 2 3

4. Соціальна перцепція 5. Перше враження і точність інтерпретації 6. Спрямоване формування першого враження					
Семінарське заняття №5 Міжособистісне розуміння. Спілкування як взаємодія 1. Психологічні основи і закономірності розуміння 2. Каузальна атрибуція 3. Інтерактивна сторона спілкування. 4. Різновиди міжособистісних контактів. 5.Простір міжособистісної взаємодії 6. Взаємодія як організація діяльності. 7.Психологічний вплив при спілкуванні.	Семінар, 2 год	4, 11	Навести приклад спілкування, де має місце фундаментальна помилка каузальної атрибуції	5 балів відповіді за теоретичні питання, 5 балів – за повідомлення	Протягом семестру згідно розкладом занять 2 3
Семінарське заняття № 6 Міжособистісне сприймання і розуміння людьми одне одного. Поняття особистого впливу 1. Поняття соціальної перцепції. Механізми взаєморозуміння. 2.Ефекти міжособистісного сприймання. 3.Адекватність розуміння інших людей. 4. Атракція – як емоційна сторона міжособистісного сприймання. 5.Типи особистого впливу 6. Особистий вплив, влада і лідерство 7.Основні стратегії впливу на людину 8.Маніпуляція в спілкуванні. Тактики впливу 9.Самопрезентація як засіб впливу	Семінар, 2 год	4, 7,11, 15, 21, 24	Підготуйте рецензію на одну з публікацій щодо проблем педагогічного спілкування.	5 балів відповіді за теоретичні питання, 5 балів – за рецензію	Протягом семестру згідно розкладом занять 2 3
Семінарське заняття 7. Почуття та емоції в спілкуванні . Розвиток взаємовідносин. 1. Основні характеристики	Семінар, 2 год	4, 5, 10,11, 17, 22, 27	Написати виступ “Природа альтруїзму в контексті міжособистісної взаємодії”.	5 балів відповіді за теоретичні питання, 5 балів – за повідомлення	Протягом семестру згідно розкладом занять 2 3

почуттів та емоцій в спілкуванні 2. Види соціальних емоцій 3. Способи управління емоціями і почуттями 4. Етапи розвитку відносин 5. Фактори стабільності відносин					
Семінарське заняття № 8 Культура спілкування в “нестандартних ситуаціях” 1. Типи конфліктів та їх складові 2. Стадії розвитку конфлікту 3. Причини конфліктів 4. Особливості поведінки у конфліктній ситуації 5. Технології виходу з конфлікту. 6. Проблемне, ефективне успішне спілкування	Семінар, 2 год	3, 4, 6, 10, 11, 17, 20, 28	Підготувати невеличкий виступ з характеристикою типу спілкування певного літературного персонажу.	5 балів відповіді за теоретичні питання, 5 балів – за повідомлення	Протягом семестру згідно розкладом занять 2 3

6. Система оцінювання курсу

Загальна система оцінювання курсу	Розподіл балів між формами організації навчального процесу і видами контрольних заходів: поточний контроль – загальна відповідність заявленим компетентностям за результатами практичних та семінарських занять – 50 балів (усний контроль: опитування, бесіди, доповіді, повідомлення на задану тему та ін. та письмовий контроль: контрольна робота в письмовій формі, реферат, виклад матеріалу на задану тему в письмовому вигляді та ін.); рубіжний контроль (контрольна робота у письмовій формі) – 20 балів; підсумковий контроль, (залік в усній або тестовій формі) – 30 балів. Разом: 100 балів.
Вимоги до письмової роботи	Концептуально конкретне й емпірично верифіковане висвітлення питань і завдань ККР.
Семінарські заняття	Оцінюються за п'ятибальною системою (Передбачає виконання тестових завдань, практичних творчих завдань, усних і письмових відповідей).
Умови допуску до підсумкового контролю	Якщо студент протягом семестру за підсумками контролів набрав (отримав) менше 25 балів, він до заліку не допускається

7. Політика курсу

Політика навчальної дисципліни Активна участь студентів на практичному занятті під час опитування, відвідування лекційних занять, ініціативність студентів в обговоренні дискусійних тем, своєчасність виконання самостійної роботи, заохочення студентів до науково-дослідної роботи.

8. Рекомендована література

1. Цимбалюк І. М. Психологія спілкування: Навчальний посібник. – К.: ВД «Професіонал», 2004. – 304 с.
2. Активізація когнітивних процесів у спілкуванні: методичний посібник/ [В. П. Казміренко, З. Ф. Сіверс, В. М. Духневич та ін.]; за ред. В. П. Казміренка. – К.: Міленіум, 2011. – 268 с.

3. Бодалев А.А., Ковалев А.Г. Психологические трудности общения и их преодоление // Педагогика. –1992. –№5-6. –С. 65-70.
4. Ворошук О. Соціально-педагогічні засади міжособистісного спілкування/ Методичні рекомендації. Вид. друге. - Івано-Франківськ, 2014. – 64 с.
5. Гольдштейн, А. Тренінг умінь спілкування: як допомогти проблемним підліткам [Текст] / А. Гольдштейн, В. Хомик. – К. : Либідь, 2003. – 520 с.
6. Джонсон, Д. В. Соціальна психологія: тренінг міжособистісного спілкування [Текст] / Девід В. Джонсон. – К. : Академія, 2003. – 288 с.
7. Етнопсихологічні особливості міжособистісного спілкування та їх урахування в процесі взаємодії дітей і дорослих [Текст] / За ред. Л.Е. Орбан. – Ів.-Франківськ, 1996. – 79 с.
8. Зубенко Л. Г., Немцов В. Д. Культура ділового спілкування. Навчальний посібник. – К.: «ЕксОб», 2000. – 200 с.
9. Коваль, С. Б. Розвивальне педагогічне спілкування / С. Б. Коваль ; Ред. Бойчук О. – Івано-Франківськ : Плай, 2000. – 45 с.
10. Орбан-Лембрик, Л. Е. Психологічні засади спілкування [Текст] : монографія / Лідія Ернестівна Орбан-Лембрик, Юзеф. Подгурецькі. – Ів.-Франківськ : Нова Зоря, 2008. – 416 с.
11. Кручек В.А. Психолого-педагогічні основи міжособистісного спілкування: навчальний посібник. –К. : ДАКККіМ, 2010. – 273 с.
12. Педагогічна комунікація та ідентичність педагога: [монограф.] / авт. кол. : Г. О. Балл, В. Л. Зливков, С. О. Копилов, Л. О. Курганська та ін.; [за наук. ред. В. Л. Зливкова]. – К.: Педагогічна думка, 2011. – 160 с.
13. Психолого-педагогічні засади професійного становлення особистості практичного психолога і соціального педагога в умовах вищої школи: Матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції. III Ч. – Тернопіль : Вид-во ТДПІ, 2003. – 264 с.
14. Психолого-педагогічні особливості професійної діяльності і спілкування [Текст]: навч.-метод. посібник. – Ів.-Франківськ, 1996. – 46 с.
15. Савенкова, Л. О. Професійне спілкування майбутніх викладачів як об'єкт психолого-педагогічного управління. Монографія. / Людмила Олексіївна Савенкова. – К. : КНЕУ, 2005. – 212 с.
16. Сагач Г.М. Мистецтво ділового спілкування. –К.: Знання, 1991.
17. Сайтарли І. А. Культура міжособистісних стосунків: Навч. посіб. – К.: Академвидав, 2007. – 240 с.
18. Семиченко, В. А. Психологія та педагогіка сімейного спілкування [Текст] / В. А. Семиченко ; Ред. Лисенко О.О. – К. : Веселка, 1998. – 214 с.
19. Семиченко, В. А. Мистецтво взаєморозуміння. Психологія та педагогіка сімейного спілкування [Текст] : навч. посібник / Валентина Анатоліївна Семиченко, В. С. Заслуженюк. – 2-ге вид. – К. : Веселка, 1998. – 214 с.
20. Тюріх І. О. Соціальна психологія спілкування: Навчальний

посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 336 с.

21. Філоненко М. М. Психологія спілкування. Підручник. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 224 с.

22. Щербан, Т. Д. Теорії навчального спілкування: структура, психічний розвиток, педагогічні задачі [Текст]. Ч. III / Т. Д. Щербан. – Мукачево : Карпатська вежа, 2003. – 63 с.

23. Яблонко, В. Я. Психолого-педагогічні основи формування особистості [Текст]: навч. посібник / В. Я. Яблонко. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 258 с.

24. http://lubbook.net/book_225_glava_13_Tema_10_Spilkuвання_–_osn.html

25. <http://studentam.net.ua/content/view/3179/97/>

26. http://pidruchniki.ws/18430417/psihologiya/sotsialna_situatsiya_rozvitku_pidlitka

27. <http://studentbooks.com.ua/content/view/1271/51/1/2/>

28. <http://readbookz.com/book/174/5612.html>

29. <http://www.horting.org.ua/node/1456>

Викладач Ворощук О. Д.